

الحمد لله رب العالمین

پول ارز و بانکداری

تألیف و تدوین: تقی زهی

عضو:

انجمن متخصصین ذی‌حسابی کشور

انجمن حسابداری ایران

شناسنامه کتاب

سرشناسنامه: (هـ)، نقی، ۱۳۴۷ -

عنوان و نام پدیدآور: پول، ارز و بانکداری / تألیف و تدوین نقی (هـ).

مشخصات نشر: تیریز، پارلا، ۱۳۸۹.

مشخصات ظاهری: ۲۰۸ ص.

شابک: ۳۸۰۰۰ ریال، ۸-۹-۹۰۹۷۲-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: خریدا

موضوع: پول

موضوع: ارز

موضوع: بانک و بانکداری

رده بندی کنگره: ۳۸۹/۹۰۹۷۲/۶۰۰/۹۷۸

رده بندی دیویی: ۳۳۲/۴

شماره کتابشناسی ملی: ۱۳۴۰۷۶۰

تاریخ دروازه‌است: ۱۳۸۹/۰۷/۱۷

تاریخ پاسفایلی: ۱۳۸۹/۰۷/۲۱

کد پیگردی: ۷۱۳۸۵۶۰

نام کتاب: پول، ارز و بانکداری

ناشر: نشر پارلا با همکاری شرکت ناشران چرم بینا

مؤلف: نقی زهی

قطع: وزیری

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

تعداد صفحه: ۲۰۸

شابک: ۳۸۰۰۰ ریال، ۸-۹-۹۰۹۷۲-۶۰۰-۹۷۸

محل و تاریخ انتشار: تبریز - ۱۳۸۹

قیمت: ۳۸۰۰۰ ریال

لکچر گفتار

به نام حضرت دوست، رب‌الجمیل، خداوند سبحان و علیمی که نعمت خواندن را با کلمات طیبه « اقرا باه ربك الطیى خلق » بر پیامبر و هادی امی و آخرین فرستاده خود تعلیم داد.

در تمامی اعصار، پول، ارزش و بانکداری از مفاهیم و عناوین مهم و در عین حال کاملاً مرتبط با هم می‌باشد که در عصر کنونی به دلیل پیشرفت شتابان جهانی در تمامی عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی، جایگاه ویژه‌ای به خود اختصاص داده و جهت همپایی با این پیشرفت فراگیر دستخوش تغییرات و تحولاتی که پیام‌آور برخی نوع‌آوری‌ها در این زمینه می‌باشد نیز گشته است.

پول در یک نگرش کلی و ساده به عنوان وسیله مبادله، دارایی و پشتوانه افراد در انجام دادن فعالیت‌های اقتصادی عمدتاً داخلی و درون مرزی محسوب می‌شود و در فعالیت‌های خارجی و برون مرزی، در پرداخت‌های پولی و انتقالات، ارزش و معنا و مفهوم پیدا می‌کند که در این راستا نقش بانکداری را نمی‌توان نادیده گرفت.

بانکداری امروزه به عنوان یک صنعت، علاوه بر این که با دو مفهوم مذکور ارتباط دارد در حقیقت نقش مکمل برای آن‌ها (پول و ارزش) ایفاء کرده، آن‌ها را در اجرای هر چه موفق‌تر وظایف خود یاری می‌نماید، چرا که نقش سیستم بانکی در اقتصاد کشور از حیث مکانیزمی مناسب برای جذب پس‌اندازها و سپرده‌های عموم و سوق دادن آن به سمت فعالیت‌های مولد مورد نیاز و مورد نظر و نیز فعالیت‌های ارزی و مشارکت در توسعه را نمی‌توان انکار نمود. کتاب حاضر به بررسی و تجزیه و تحلیل موارد مذکور نموده است و در هفت فصل براساس سرفصل‌های تأیید شده شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت فرهنگ و آموزش و عالی با همکاری شرکت تلاشگران چرم بیتا تهیه گشته است. علی‌رغم کاستی‌های موجود در کتاب به سبب وسعت کار و تنوع مطالب و حتی سطح معلومات نگارنده ناشی امیدوارم این مجموعه مفید واقع گردد

در نهایت جای دارد علاوه بر خانواده‌ام که این مجموعه را در قبال همراهی‌شان به آنان تقدیم می‌کنم از تمامی عزیزانی که به هر نحو ممکن در تألیف و تدوین این مجموعه مرا یاری نمودند به ویژه جناب آقای جواد رنجبر سعیدآبادی، مدیر عامل محترم شرکت تلاشگران چرم بیتا، قدردانی و تشکر نمایم، باشد که این مجموعه جوابگوی کمک‌ها، مشاوره‌ها و راهنمایی‌های این عزیزان باشد.

نقی زهی - مؤلف

www.ketab.ir

آقای جواد بنجر سید آبادی

آذربایجان این خطه همیشه سرفراز همواره شاهد فرزندان لایقی در تمامی زمینه‌ها بوده است چه شخصیت‌هایی که قبل از انقلاب خوش درخشیدند، چه فرزندان خلف نامدار و نیز گمنامی که در دوران هشت سال دفاع مقدس حافظ میهن عزیزمان بودند و چه در عرصه تکنولوژی و ... که به دریافت نشان‌های ارزنده‌ای نائل شدند. در این مجال آن چه مدنظر می‌باشد یکی دیگر از فرزندان میهن اسلامی است که پی‌درپی به عنوان کارآفرین برتر استان و کشور برگزیده شده است.

این کارآفرین تلاشگر عرصه صنعت و تولید در اول تیر ماه ۱۳۵۳ در سعیدآباد از توابع تبریز در خانواده‌ای زحمتکش و کشاورز، دیده به جهان گشود. تحصیلات خویش در مقاطع ابتدایی و راهنمایی را در زادگاهش گذرانید و دوره متوسطه را در دبیرستان‌های والفجر و طالقانی تبریز، در حالی که روزها کار می‌کرد و شب‌ها به تحصیل می‌پرداخت، با موفقیت سپری نمود. پس از اخذ مدرک دیپلم متوسطه در سال ۱۳۷۵ عازم خدمت سربازی شده و در طول خدمت در لشکر ۲۱ حمزه آذربایجان موفق به دریافت سه درجه تشویقی گردید. به دنبال فراغت از خدمت سربازی در فروشگاه کفشی که دایر نمود مشغول گشته ولی متأسفانه پس از مدتی دچار ورشکستگی گردید و در مشاغل مختلفی از قبیل حسابدار و مسئول قسمت دباهی در یک کارخانه چرم‌سازی مشغول به کار گشت. هر چند که با ورشکستگی دوران تلخ زندگی وی آغاز گشت ولی همیشه بر این باور بود که شیشه هر چه بیش‌تر بشکند تیزتر می‌شود. علی‌رغم همه ناکامی‌ها، تلخی‌ها و مشکلاتی که پیش رویش می‌دید خویشتن را به استقامت و پایداری فرا می‌خواندند. در این مدت چه تلخ کامی‌ها که نچشید و چه مرارت‌ها که ندید. اما با تمام قوا پنج سال بدین گونه در برابر ناکامی‌ها مقاومت نمود.

پس از این که به یاری خداوند منان و همراهی پدر، مادر، همسر، پدرزن، مادر زن و آقای ملکی که در این دوران تلخ همواره ایشان را همراهی می نمودند و نیز به واسطه تلاش شبانه روزی خویش توانستند از گرداب ورشکستگی رهایی یابند. همزمان با کار با انگیزه فراوان و در راستای یادگیری متد جدید علمی ساخت چرم و آشنایی با استانداردهای بین المللی و نیز بهره گیری از دیدگاه های استادان و شخصیت های برجسته این صنعت در بهمن سال ۱۳۸۳ در رشته چرم و پوست، وارد دانشگاه جامع علمی کاربردی تبریز شدند. در خرداد ماه سال ۱۳۸۵ با مدنظر قرار دادن چهار اصل موفقیت که استادشان آقای دکتر کامران پاشایی فخری خاطر نشان نموده بودند و عبارت بود از برنامه ریزی، اطلاعات، ارتباطات و ابداع و نیز با توجه به توصیه ها و مشاوره های دوستان و استادان از جمله آقایان مهندس یاریگر، دکتر حبیبزاده، دکتر صبری، مهندس قلیزاده، مهندس صادقی، مهندس پرورده، مهدی امینی و با حمایت مالی آقای دکتر یزدانیان و با سرمایه ای اندک از مادر همسرشان، فعالیت چرم سازی را آغاز کرده و در یک کارخانه کوچک شروع به خرید پوست و تبدیل آن به چرم نمودند.

در ابتدای کار که دشواری های خاص خود را داشت کلیه امور را شخصاً به عهده گرفته و با کمک ایزد متعال و همچنان خانواده اش و دادستان محترم بستان آباد حاج آقا علیپور توانستند این مرحله را نیز سپری نمایند و پس از مدتی تلاش ضمن اشتغال زایی، ادغام دانش روز با روش سنتی ساخت چرم، کاهش زمان تولید و به تبع آن کاهش قیمت تمام شده محصول وارد رقابت در بازارهای داخلی و جهانی گشت و با تولید قابل توجه از نظر کمی و کیفی ضمن دارا بودن اعتبار و موقعیت مناسب در بازار داخلی، وارد عرصه صادرات شده و موفق به صدور تولیدات خود به کشورهای همجوار چون آذربایجان، گرجستان و ارمنستان گردید.

ایشان با این باور که کارآفرینان محور توسعه اقتصادی هستند که با ادغام روش های سنتی و روز موجب ارتقای کمی و کیفی تولید می گردند و این که در کارآفرینی سرمایه فکری اصل است نه سرمایه مادی، در سال ۱۳۸۵ به عنوان کارآفرین نمونه استان - در سال ۱۳۸۶ به عنوان کارآفرین برتر استان - در سال ۱۳۸۷ با کسب رتبه اول به عنوان کارآفرین نمونه کشور - در سال ۱۳۸۸ به عنوان نوآوری در تولید چرم شترمرغ در سطح کشور - در سال ۱۳۸۸ به عنوان کارآفرین و مخترع و پژوهشگر نمونه استان در طرح

لباس زیر چرمی - در سال ۱۳۸۹ به عنوان کارآفرین برتر استان برگزیده شدند و معتقدند که کارآفرینی یک رفتار است نه یک صفت خاص در شخصیت افراد.

وی توکل به خداوند متعال و دعای خیر والدین از یک سو و توانایی‌های فکری، مثبت‌اندیشی، صداقت، واقع‌بینی، دقت، مراقبت، برنامه‌ریزی دقیق، ارتباطات و ابداع را رمز موفقیت خود دانسته و به جوانان میهن اسلامی چنین توصیه می‌نمایند " جوانان عزیز مصمم و استوار باشید و همواره شعارمان این باشد که ما می‌توانیم. اعتماد به نفس داشته باشیم چرا که فرزندان ایران زمین به انجام هر کاری لیاقت و شایستگی دارند و این را در طول تاریخ چندین هزار ساله به منصف ظهور رسانده‌اند.

www.ketab.ir

نگار آفرین نمونه جشنواره ملی تیلی - کارپردی کشور در سال ۱۳۸۷

میں نے اس سلسلہ کو ختم کرنے کی بجائے اسے مزید آگے بڑھانے کی ضرورت محسوس کی۔ اس لیے میں نے اس سلسلہ کو مزید آگے بڑھانے کی ضرورت محسوس کی۔ اس لیے میں نے اس سلسلہ کو مزید آگے بڑھانے کی ضرورت محسوس کی۔

تقسیمات

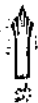
[illegible]

جناب آقای جواد و قهر

به سبب رتبه دوم کلا اهلین نمونه کرد. منتخب سال ۱۳۸۵ منتخب می‌شود.

۳۰- «تدوین درودها را به او سپردند. نخلاندری که گفته این مرصعه را خواند، فرمود: «مجااهد»
و اینتر نوشتند. مجلسی، فرمود: «دو ترجمه کشیدی اینجا مرصعه و بعدتر لازم داد و برای
تجسّس برآورد، این مرد و هم گراهمی سلاطین مکه و قاهره»
۳۱- «و شش نفر از بعضی از متکلمان، فرمودند: به سقّی و سقّیان، میزدند و گفتند: «ای سقّی»
مجلسی بابت خند فرمود: «درد»

دیس ڈاکٹر حسین علی
دیس ڈاکٹر حسین علی

چندین سال بعد از این اصل نظام است. این نظام را

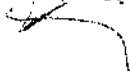
۱۰۸

[illegible]

من اسرار فیض

کے لیے ضروری ہے۔

پس، احسان آذر باغیان شریف

فهرست مطالب

www.ketab.ir

۲۸	۱-۴-۱- صرافی‌ها
۳۰	۱-۴-۲- بانک‌های با سرمایه غیرایرانی
۳۲	۱-۴-۳- بانک‌های ایرانی قبل از پیروزی انقلاب اسلامی
۳۶	۱-۴-۴- بانک‌های خصوصی قبل از پیروزی انقلاب اسلامی
۳۶	۱-۴-۵- بانک مرکزی ایران
۳۷	۱-۴-۶- ملی شدن بانک‌ها
۴۱	۱-۴-۷- ادغام بانک‌ها
۴۲	۱-۴-۸- تأسیس مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک‌های خصوصی
۴۳	۱-۴-۹- آشنایی با بانک‌های فعلی کشور
۵۵	فصل دو) شناخت پول و نقش بانک‌ها در اقتصاد
۵۵	۲-۱- وظایف پول
۵۵	۲-۱-۱- پول به منزله وسیله یا واسطه انجام مبادلات (وسيله پرداخت)
۵۶	۲-۱-۲- پول به منزله وسیله‌ای برای انباشت و پس‌انداز ارزش (ذخیره ارزش)
۵۶	۲-۱-۳- پول به منزله معیار اندازه‌گیری ارزش (سنجش ارزش)
۵۷	۲-۲- خصوصیات پول
۵۷	۲-۲-۱- خاصیت و قابلیت تقسیم و خردشوندگی
۵۸	۲-۲-۲- خاصیت عامه‌پسندی و مقبولیت عام داشتن پول
۵۸	۲-۲-۳- خاصیت قابل حمل و نقل بودن پول
۵۹	۲-۲-۴- خاصیت داشتن عمر قابل قبول (دوام مناسب)
۵۹	۲-۲-۵- خاصیت و قابلیت نگهداری و ذخیره‌سازی
۵۹	۲-۲-۶- خاصیت یک نوع و متحدالشکل بودن پول
۵۹	۲-۲-۷- خاصیت عدم امکان ضرب و نشر پول توسط افراد

۶۰	۲-۳- نقش و جایگاه بانک در اقتصاد
۶۵	فصل سه) بانک مرکزی و تأثیر آن بر عملکرد سایر بانکها و نیز اقتصاد
۶۵	۳-۱- پیدایش بانک مرکزی
۶۵	۳-۲- تأثیر عملکرد بانک مرکزی بر عملیات سایر بانکها و اقتصاد کشور
۶۶	۳-۲-۱- اهداف و کلیات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
۶۶	۳-۲-۲- وظایف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
۶۸	۳-۲-۳- اختیارات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
۶۹	۳-۲-۴- نقش بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در نظام پولی کشور
۷۱	۳-۳- ارکان بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
۷۲	۳-۳-۱- مجمع عمومی
۷۲	۳-۳-۲- شورای پول و اعتبار
۷۴	۳-۳-۳- هیئت عامل
۷۵	۳-۳-۴- هیئت نظارت اندوخته اسکناس
۷۵	۳-۳-۵- هیئت نظار
۷۶	۳-۴- سیاستهای پولی اعمالی توسط بانک مرکزی
۷۶	۳-۴-۱- نسبت ذخیره یا سپرده قانونی
۷۹	۳-۴-۲- نرخ تنزیل مجدد اسناد و اوراق تجاری
۸۰	۳-۴-۳- عملیات بازار باز
۸۱	۳-۵- وضعیت آماری و ترازنامه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
۸۲	۳-۵-۱- آشنایی با اقلام ترازنامه بانک مرکزی

فصل چهارم) بررسی عملیات بانک‌های تجاری	۹۱
۴-۱- مروری مجمل بر نحوه پیدایش بانک‌های تجاری	۹۱
۴-۲- وظایف بانک‌های تجاری	۹۳
۴-۳- پول آفرینی بانک‌های تجاری	۹۴
۴-۴- آشنایی با نسبت‌های حسابداری عملیات بانک‌های تجاری	۹۵
۴-۵- آشنایی با مفاهیم و اجزای ترازنامه یا بیلان بانک‌های تجاری	۹۹
۴-۶- بررسی آماری وضعیت بانک‌های تجاری ایران در سنوات اخیر و برخی مجوزهای آن ..	۱۰۴
۴-۶-۱- تسهیلات اعطایی به بخش تولیدی	۱۰۵
۴-۶-۲- تسهیلات اعطایی به بخش صنعت و معدن	۱۰۵
۴-۶-۳- تسهیلات اعطایی به بخش مسکن	۱۰۶
۴-۶-۴- تسهیلات اعطایی به بخش کشاورزی	۱۰۶
۴-۶-۵- تسهیلات اعطایی به بخش بازرگانی و خدمات	۱۰۶
۴-۶-۶- سپرده‌ها	۱۰۷
۴-۷- بررسی آماری وضعیت تسهیلات اعطائی بانک‌های دولتی تجاری ایران در سنوات اخیر و آشنایی با مفاهیم مربوطه	۱۰۸
۴-۷-۱- اجاره به شرط تملیک	۱۰۹
۴-۷-۲- جماله	۱۱۱
۴-۷-۳- خرید دین یا اسناد و اوراق تجاری و بهادار	۱۱۳
۴-۷-۴- سرمایه‌گذاری مستقیم	۱۱۴
۴-۷-۵- سلف	۱۱۵
۴-۷-۶- فروش اقساطی	۱۱۶
۴-۷-۷- قرض الحسنه	۱۲۱

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

۱۲۵	 مسابقات ۴-۷-۸
۱۲۶	 مشارکت حقوقی ۴-۷-۹
۱۲۷	 مشارکت مدنی ۴-۷-۱۰
۱۲۸	 مزارعه ۴-۷-۱۱
۱۲۹	 مضاربه ۴-۷-۱۲
۱۳۳	 فصل پنجم) صندوق بین‌المللی پول و سایر مؤسسات مالی، اعتباری بین‌المللی
۱۳۳	 ۱- صندوق بین‌المللی پول (IMF)
۱۳۳	 ۱-۱- تاریخچه تأسیس صندوق بین‌المللی پول
۱۳۴	 ۱-۲- اهداف صندوق بین‌المللی پول
۱۳۶	 ۱-۳- منابع مالی صندوق بین‌المللی پول
۱۳۷	 ۱-۴- ارتباط صندوق بین‌المللی پول با سایر سازمان‌های پولی
۱۳۸	 ۲- گروه بانک جهانی
۱۳۸	 ۲-۱- بانک جهانی
۱۴۰	 ۲-۲- مؤسسه بین‌المللی توسعه (IDA)
۱۴۱	 ۲-۳- شرکت مالی بین‌المللی (IFC)
۱۴۳	 ۲-۴- آژانس تضمین سرمایه‌گذاری چندجانبه (MIGA)
۱۴۴	 ۲-۵- مرکز بین‌المللی حل و فصل اختلافات سرمایه‌گذاری (ICSID)
۱۴۵	 ۳- گروه بانک توسعه اسلامی
۱۴۵	 ۳-۱- بانک توسعه اسلامی (IDB)
۱۴۹	 ۳-۲- شرکت اسلامی توسعه بخش خصوصی (ICD)
۱۵۲	 ۳-۳- صندوق تأمین مالی طرح‌های زیربنایی بانک توسعه اسلامی (IIF)
۱۵۲	 ۳-۴- شرکت اسلامی بیمه سرمایه‌گذاری و اعتبار صادراتی (ICIEC)

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

۱۵۳	 مؤسسه پژوهش و آموزش اسلامی (IRTI)
۱۵۴	 صندوق واحد سرمایه‌گذاری (UIF)
۱۵۴	 بنیاد جهانی وقف (WWF)
۱۵۵	 صندوق سرمایه‌گذاری دارائی‌های وقفی (APIF)
۱۵۹	 فصل شش) نظریه‌های پولی و ارز
۱۵۹	 ۱-۱ نظریه‌های پولی
۱۵۹	 ۱-۱-۱ نظریه ارزش کالای پول
۱۶۱	 ۱-۱-۲ شکل‌گیری نظریه مقداری پول از تفکرات Jean Bodin
۱۶۲	 ۱-۱-۳ David Ricardo نظریه مقداری پول از منظر
۱۶۲	 ۱-۱-۴ رابطه مبادله
۱۶۴	 ۱-۱-۵ Irving Fisher نظریه مقداری پول از منظر
۱۶۴	 ۱-۱-۶ رابطه مبادله و تولید ناخالص ملی
۱۶۶	 ۱-۱-۷ معادله کمبریج
۱۶۷	 ۱-۱-۸ Wicksseil نظریه مقداری پول از منظر
۱۶۸	 ۱-۱-۹ تقاضای پول
۱۶۹	 ۲-۱ ارز
۱۶۹	 ۲-۱-۱ ماهیت ارز
۱۷۰	 ۲-۱-۲ بازار و نرخ ارز
۱۷۲	 ۲-۱-۳ ترازپرداخت‌ها (BOP)
۱۷۴	 ۲-۱-۴ نظام‌های ارزی
۱۷۴	 - نظام نرخ ارز ثابت
۱۷۵	 - نظام پایه طلا و ارز

۱۷۵	 - نظام نرخ ارز شناور یا انعطاف پذیر
۱۷۹	 فصل هفت) سیاست‌های پولی و مالی در ارتباط با تورم و بیکاری و : هماهنگی بین آن‌ها
۱۷۹	 ۷-۱- تورم
۱۷۹	 ۷-۲- علل تورم
۱۷۹	 ۷-۲-۱- تورم معلول و عایدی از پدیده پولی
۱۸۰	 ۷-۲-۲- تورم معلول فشار تقاضا
۱۸۰	 ۷-۲-۳- تورم معلول فشار هزینه
۱۸۰	 ۷-۲- محاسبه تورم
۱۸۰	 ۷-۲-۱- محاسبه تورم با استفاده از تولید ناخالص ملی یا شاخص تعدیل‌کننده (GNP)
۱۸۲	 ۷-۲-۲- شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)
۱۸۳	 ۷-۲-۳- شاخص بهای تولیدکننده (PPI)
۱۸۳	 ۷-۴- سیاست‌های پولی و مالی در رابطه با تورم و بیکاری